

Abstrakt

Tématem rigorózní práce byla analýza snah o federalizaci rakouské monarchie v letech 1848 – 1918 se zvláštním zřetelem k politickému a státoprávnímu programu v díle Františka Palackého.

V první části práce byly v časové posloupnosti přiblíženy všechny zásadní myšlenky a teorie, které Palacký během svého života vytvořil a které se týkaly jeho pojetí uspořádání mnohonárodní rakouské monarchie a v jejím rámci i českých zemí. Pozornost byla zaměřena na obecná východiska politického programu této významné osobnosti, ale rovněž na praktickou stránku jeho politické činnosti. Souběžně byly v rámci práce zachyceny nejvýznamnější politické události a státoprávní změny na území rakouského státu v období od roku 1848, kdy Palacký začal působit na politické scéně, do roku 1876, kdy zemřel.

Podrobně bylo analyzováno působení Palackého v ústavodárném sněmu ve Vídni a v Kroměříži v letech 1848 - 49 a významnou část práce tvoří dále pojednání o nejvýznamnějším teoretickém spisu Františka Palackého, o Ideji státu rakouského.

Následující část rigorózní práce přiblížila pokusy o federalizaci, resp. o úpravu národnostních poměrů v českých zemích v období dualismu. Pozornost byla věnována české státoprávní deklaraci z roku 1868, tzv. fundamentálním článkům a punktacím, jakož i jazykovým nařízením, jejichž smyslem bylo upravit užívání českého a německého jazyka v rámci vnějšího a vnitřního styku. Zmíněny byly i tehdejší návrhy a koncepce řešení státoprávního uspořádání monarchie vycházející z českého politického prostředí, přičemž nebyl opomenut ani tzv. Svatodušní program německých politických stran z roku 1899. Na tuto část rigorózní práce navázalo pojednání o federalistických tendencích u dalších národů habsburské monarchie, zejména Poláků, Slovinců a nemaďarských národů v Uhrách coby potenciálních českých spojenců v úsilí o federativní uspořádání společného státu. Analyzovány byly též postupně se proměňující úvahy následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este o státoprávní reformě říše, které ovšem nemohly být uskutečněny.

V samém závěru práce je věnován prostor argumentaci, že mnohé Palackého názory jsou dodnes živé a aktuální. Shrnující pasáž byla věnována zobecnění poznatků o státoprávním vývoji rakousko-uherské monarchie v období dualismu a úvaze o tom, zda případná reforma monarchie směřující k federalizaci mohla zabránit jejímu rozpadu a definitivnímu zániku v roce 1918.